

El Barça, protestant i francmaçó

L'esperit tolerant i cívic de la francmaçoneria va marcar els orígens del FC Barcelona. Aquesta és una de les aportacions que el periodista Agustí Rodes fa en la biografia que acaba de publicar, 'Joan Gamper. Una vida entregada al FC Barcelona'. El llibre completa la seva recerca anterior, 'Els fundadors del FC Barcelona', i conté una gran quantitat d'informacions inèdites.

Estava cantat. El periodista cultural d'Onda Cero Agustí Rodes i Català (Barcelona, 1936), que fa un any va descobrir l'origen protestant del FC Barcelona, ha establert ara, en aprofundir en la història del club, la relació d'alguns dels fundadors del club esportiu, i en especial el primer president, Joan Gamper, amb la francmaçoneria.

El desembre del 2000, Agustí Rodes publicà *Els fundadors del FC Barcelona* (Ed. Joica), un rigorós estudi sobre l'entorn social i religiós que va fer possible la gestació del Barça, la colònia protestant de Barcelona, formada bàsicament per famílies estrangeres plenament identificades amb l'esperit progressista i renovador de la ciutat. Ara acaba de completar la recerca i el resultat és *Joan Gamper. Una vida entregada al FC Barcelona* (Ed. Joica).

Entre les nombroses informacions inèdites sobre la gestació del club, destaca la identificació de coneguts francmaçons entre els primers barcelonistes o les seves famílies i, sobretot, la referència implícita o explícita a l'ambient maçònic que va forjar la personalitat del primer president, Joan Gamper.

Joan Gamper va ser educat a la seva ciutat, Winterthur, fins als set anys, i a Zuric després, amb el sistema pedagògic de Jean Henrich Pestalozzi (Zuric, 1746-1827), sistema que donava una alta importància a l'esport, i Pestalozzi és, tot i que Rodes ho omet en el seu llibre, una de les figures de la francmaçoneria universal: és el nom d'una llotja maçònica de Zuric.

Però el que sí que diu Rodes és que quan el jove Gamper arriba a Barcelona l'any 1898, s'instal·la a casa d'un francmaçó, Emili Gaissert, que segons la fa-

mília era reconegut com a oncle seu, sense que Rodes hagi pogut determinar si era un apel·latiu de parentesc real o un apel·latiu afectuós.

Gaissert, membre de l'Església protestant de Barcelona, era francmaçó des de 1881 amb el nom de germà Zuingli, reformador protestant suís, de la llotja Verdad, a la qual també anava Rossend Arús, el fundador de la francmaçoneria catalana. Gaissert, agent de la Companyia d'Assegurances Zurich que tenia l'agència al carrer de la Princesa, va introduir Gamper en el seu cercle d'amistats i li va oferir treball a l'empresa d'assegurances.

El fill de Gaissert, amb qui Gamper jugava a futbol en un carrer del barri de Sant Gervasi, apareix a la llista de jugadors de la comunitat evangèlica de Barcelona, presbiteriana, que s'incorpora al Barça des del primer moment i forma part de l'equip titular. Era conegut amb el sobrenom, escurçat, de Gass.

Més endavant, ha descobert Rodes, s'incorporà al FC Barcelona un fill de George de St. Noble, destacat francmaçó de la llotja Concòrdia del carrer d'Escudellers i membre de l'Església metodista de Barcelona. George era germà d'Ernesto Noble, pare de Clara, esposa de Joan Maragall. També era francmaçó el jugador fundacional Morris I, i el seu pare.

L'Església metodista barcelonina —molt relacionada, com la protestant en general, amb la maçoneria— funda el primer club de futbol català, anterior al Barça, ha descobert Rodes. El periodista n'ha trobat un document gràfic, una fotografia que en el revers s'indica: "First team of foot ball at Barcelona 1892." Alguns dels jugadors de l'equip jugaren posteriorment al Barça. De fet

va ser tot l'equip, el que s'hi va integrar, com va dir *Los Deportes*, el mateix setmanari que va informar de la creació del Barça.

Per als membres de la colònia protestant, l'ingrés a les llotges era un fet lògic del qual només podrien obtenir avantatges. "Era un dels mitjans que tenien –valora Agustí Rodes– per arrelar-se a la ciutat i establir vincles fermes amb la gent del país."

Gamper, tolerant. La formació en els valors de la francmaçoneria va encomanar a Gamper de l'esperit liberal i tolerant que el va portar a obrir les portes del nou club a jugadors i directius catalans i catòlics. En contraposició al tarannà de Gamper, recorda Rodes, el Club de Tennis Barcelona –creat, com el Barça, per la comunitat protestant barcelonina aquells mateixos anys– estableix en el seu reglament que la gent del país, la catòlica, no pot superar el deu per cent del cos social. Quan Gamper va obrir el club a tots els catalans, la decisió va sorprendre els seus amics protestants del Club de Tennis.

"Havent demostrat un tarannà d'home que respecta les idees d'altri –escriu Rodes en el seu llibre– durant el seu mandat no va impedir que els jugadors que volguessin, ni els directius, efectuessin o assistissin a actes religiosos catòlics."

Els joves protestants que funden el Futbol Club Barcelona estableixen que tindran un vot més a la junta que els catòlics, però aquesta clàusula només es va mantenir vigent el primer any.

Gamper tampoc no va voler convertir el club que portava el nom d'una ciutat oficialment catòlica en una plataforma protestant, cosa que segurament hauria impedit o complicat l'arrelament del club a la ciutat: no va fer-hi cap acte protestant, tot i que ell mai no va renunciar a la seva fe.

En casar-se amb Emma Pilloud, catòlica, va acceptar el ritus matrimonial catòlic i l'educació catòlica dels fills, però primer es va casar, així sí, pel civil.

"No fou un convers a la religió catòlica –ens diu Rodes–, i va mantenir la seva fe i els seus compromisos amb la comunitat evangèlica de Barcelona fins a

El periodista Agustí Rodes, autor de la recent biografia de Joan Gamper, recull material gràfic inèdit. A la pantalla de l'ordinador s'hi pot veure Gamper, a Granada, vestit d'àrab.

Joan Gamper és acollit a Barcelona per un seu oncle francmaçó

l'últim dia de la seva vida; ell continuava essent el que es coneixia com un herege." Enterrat per imposició oficial segons el paràmetres socials catòlics, les seves despulles foren dipositades l'endemà al recinte protestant de Montjuïc.

Agustí Rodes rectifica una versió molt divulgada sobre el paper del gimnàs Solé en la gestació del club. Tenint en compte que el setmanari *Los Deportes* tenia la seva redacció al gimnàs, sempre s'ha dit que el Barça neix de la felicitat coincidència de voler formar un club de futbol entre els joves del centre. A més, *Los Deportes*, en nom de Gamper, convoca l'any 1899 la reunió fundacional del club i la publicació anomena Gamper "*nuestro amigo y compañero*". Però l'anomena així, ha descobert Rodes, no pas perquè fos company de gimnàs, sinó perquè era company periodista. El dia 1 de desembre de 1898, un any abans, el

setmanari informa que s'han vist afavorits amb la visita de "*nuestro distinguido compañero en la prensa Hans Gamper, corresponsal del Journal des Sports y de la Suisse Sportive*" i detalla que ja a Suïssa i a França, Gamper llegia, els ha dit, la revista esportiva. "Joan Gamper era periodista esportiu", proclama per primer cop Rodes, i aquesta és una altra de les moltes novetats de la biografia.

En la història de l'afectuosa relació de confraternitat entre Gamper i la publicació, hi ha, però, un altre fet a tenir en compte i que caldria afegir a l'específic apartat francmaçònic: el director de *Los Deportes* era el conegut francmaçó Josep Lluнас (1852-1905), que va optar per promoure la premsa esportiva al final d'una intensa feina com a director de la revista anarquista i lliurepensadora radical *La Tramontana*. Després d'haver intentat, sense prou èxit, que l'anarquisme entrés per la via cívica i pacífica, Lluнас no va trobar millor camp per a la confraternització social que busca tot francmaçó –i més tranquil, a causa de la repressió que patia per part de les autoritats– que l'esport. Per aquesta mateixa raó, l'oncle de Joan Gamper devia sentir-se ben orgullós del seu protegit.

L'oncle també devia tenir una gran alegria quan Gamper va acceptar la pro-

L'arxiu de Rodes és ple d'imatges curioses. Per exemple, la de Joan Gamper i Emma Pilloud el dia de la seva boda, l'1 de juny de 1907. O la del primer equip de futbol fundat a Barcelona (l'any 1892), el de l'Església metodista de la colònia anglesa, absorbit després pel Barça.

TINA BAGUÉ / EL TEMPS

posta dels germans Frederick-Arthur i Ernest Witty –nets d'un pastor protestant anglicà– dels colors blau i grana de la samarreta, que eren –una de les descobertes del llibre de Rodes– els que tenia el club de l'escola protestant anglesa on havien estudiat.

Uns colors maçons. Si hi ha dos colors maçònics per excel·lència, aquests són el blau i el vermell. El blau s'associa a la simbologia maçònica, en especial al grau de mestre. La maçoneria blava o simbòlica designa el conjunt dels tres primers graus –aprenent, company, mestre– de la institució. El sostre de la llotja, símbol del cosmos, ha de representar la volta blava de cel, estrellada. En oposició a la maçoneria blava se situa la maçoneria vermella, i aquest color és el més usat en l'ornamentació, des dels objectes a la roba, en tots els diversos graus.

La combinació dels dos colors fora de la llotja pot indicar als francmaçons que la persona que els ha triat és un germà de la institució o combrega del seu esperit. L'ús públic de signes francmaçònics, molts dels quals només poden detectar i desxifrar els germans de les llotges i els molt entesos, és molt freqüent a tot el món occidental i forma part de la curiosa i rica comunicació que s'ha establert entre els francmaçons perquè la seva afiliació quedi perpetuada més enllà de la mort i perquè, en vida, es puguin reconèixer amb els que són de països, ciutats o només llotges diferents i fer possible així la confraternització i l'ajut mutu, una de les claus de l'èxit internacional de l'orde laic.

Els signes es poden trobar en l'arquitectura i la decoració exterior o interior d'una casa –com la façana de Porxos d'En Xifré de Barcelona, o l'interior de la casa Plaja de Palafrugell, avui convertida en hotel, i tants i tans casinos recreatius– o bé en la bandera d'un partit, com és l'estelada d'Esquerra Republicana de Catalunya i d'Estat Català, sobre fons blau; en estàtues com les de la Llibertat de Nova York; bitllets com el dòlar; triangles gravats en làpides de tombes; portals dels cementiris civils que van fundar els alcaldes francmaçons; capçaleres com el *Diari català* d'Almi-

rall; i també en jardineria: l'acàcia és l'arbre francmaçònic per excel·lència.

L'estreta relació entre protestantisme i francmaçoneria que el cas de la fundació del FC Barcelona, finalment començat a estudiar per Agustí Rodes, posa de manifest, no és pas un fet sorprenent. Ans al contrari, és ben lògica. Cal recordar que la carta magna de la francmaçoneria moderna, les Constitucions d'Anderson del 1723, va ser redactada per dos pastors protestants, Jhon Th. Désaguliers i James Anderson.

Aquesta relació no s'ha trencat mai. "Alguns dels més destacats francmaçons catalans actuals —ens diu Agustí Rodes— són protestants. En Franco va perdonar la vida als protestants i si en va afusellar cap van ser els que, de més a més, eren francmaçons."

La crispada reacció de la intolerant Església catòlica, creixent dècada a dècada, davant de l'avenç de la francmaçoneria durant el segle XIX, no s'explica només per la por a l'estat laic i lliure, si-

nó per la por a la competència. Perquè la societat secreta era el Cavall de Troia del protestantisme i de la llibertat de cultes.

Quan s'estudia a fons la creació d'un casino republicà apareixerà la francmaçoneria i no és sorprenent que també ho faci, i de bracet, el protestantisme. És el cas del casino de Rubí, (*Els casinos republicans: política, cultura i esbarjo. El casino de Rubí. 1884-1939*, de Ramon Batalla i Galimany. Abadia de Montserrat, 1999). Va ser fundat pel francmaçó Josep Palet i per un segon francmaçó que era pastor evangèlic, Francesc Albrícias.

De sobrenom Wellington, ens diu Rodes, Francesc Albrícias era mestre progressista i va posar als seus dos fills els noms de Franklin i Lincoln. Franklin Albrícias Goetz, president de la Diputació d'Alacant, pastor protestant i mestre com el pare, va pensar, a l'igual dels francmaçons que van participar o empènyer la fundació del Barça, que,

a més de l'ensenyament, l'esport podia ser una eina civilitzadora i fraternal, i per això va fundar el club de futbol de l'Albacete.

El llibre de Rodes —una gran obra no només sobre l'esport, sinó sobre la història social catalana— confirma que a partir d'ara caldrà estar més atent a la formació cultural i ideològica dels fundadors dels clubs esportius, com cal estar-ho, i alguns historiadors ho han estat, a la creació del cooperativisme; l'ensenyament laic i mixt; la socialització feta amb els casinos; les societats de socors mutus; els cementiris civils; la desamortització dels béns de l'Església catòlica; la creació dels estudis dels enginyers de camins i ports; els Cors Clavé; el positivisme; la introducció del darwinisme i la llibertat de càtedra a la universitat; el republicanisme; la Creu Roja, el pacifisme internacional i associacions benèfiques com el Rotary Club.

Lluís Bonada

Convocatòria

XIII Nit de Sant Jordi

30 d'abril 2002 - Capella Sant Domènec - Perpinyà

Catalunya Nord Premi Ramon Juncosa

Només poden optar a aquest premi reculls de narracions curtes o contes per a adults. El nombre de narracions o de contes del recull és lliure. L'extensió del conjunt de les obres presentades ha de ser de 90 a 100 pàgines.

Dotat amb 1.525 €

Atorgat per:

 Generalitat de Catalunya

Premi de Noves Technologies

Concurs de realització de pàgines Web sobre el tema de Sant Jordi. Hi poden participar estudiants d'ensenyament primari i de secundari. Per a més informació: ziwzaw@wanadoo.fr

Dotat amb 762 €, destinats a l'ensenyament primari, i amb 762 €, destinats a l'ensenyament secundari

Atorgat per:

Premi de Poesia Francesc Català

Només poden optar a aquest premi obres de poesia de tema lliure. L'extensió del conjunt no ha de ser inferior a 5 pàgines ni excedir les 8.

Dotat amb 915 €

Atorgat per:

Premi de Narració per a infants

Poden optar a aquest premi les narracions de tema lliure, amb o sense il·lustracions, per a infants i joves de 6 a 12 anys. L'extensió màxima de les obres no ha d'excedir les 6 pàgines.

Dotat amb 762 €

Atorgat per:

Premi de Reportatge-Periodisme de premsa

Només poden optar a aquest premi reportatges escrits sobre temes de Catalunya Nord. L'extensió màxima de les obres no ha de ser inferior a 4 pàgines ni excedir les 7. Les obres han d'arribar abans del 15 d'abril a l'adreça següent: *El temps*, Pierre Semard 66270 -El Soler-Catalunya Nord- o bé a: eltemps@eltemps.com

Dotat amb 410 €

Atorgat per:

Bases de la convocatòria

- 1 Les obres que aspiren a aquests premis han de ser inèdites i redactades en llengua catalana.
- 2 Els originals han de ser presentats en tres còpies, en fulls de mida DIN A4, mecanografiats en una sola cara.
- 3 A part del Premi de Noves Technologies, totes les obres han de ser presentades sense cap firma. Les referències que permetin identificar l'autor (nom, cognoms, adreça, telèfon...) han d'anar separades, però adjuntades a l'obra dins d'un sobre tancat, en el qual en la part exterior només es farà esment del títol de premi al qual es participa.
- 4 Les obres s'han de presentar abans del 30 de març 2002, a Òmnium Cultural Catalunya Nord, B.P. 232, 66000 Perpinyà.
- 5 L'adjudicació dels premis es farà en el transcurs del sonar literari, que tindrà lloc el 30 d'abril de 2002, a Perpinyà.
- 6 La presentació dels originals pressuposa, per part dels concursants, l'acceptació de les condicions generals i de les bases que fan referència a cada premi.
- 7 Els premis no podran ser repartits entre dos o més concursants.
- 8 L'obra guanyadora del Premi Catalunya Nord, Ramon Juncosa serà editada i distribuïda a tot Catalunya.
- 9 L'obra guanyadora del Premi Reportatge-Periodisme de premsa serà publicada el setmanari *El temps*.
- 10 Les obres guanyadores del Premi de Poesia Francesc Català i del de Contes per a infants seran publicades per Òmnium Cultural Catalunya Nord, en el termini d'un any a partir de la data de la concessió del premi.
- 11 L'obra guanyadora del Premi de Noves Technologies serà propietat del Consell General dels Pirineus Orientals.
- 12 Els drets d'autor són propietat d'Òmnium Cultural Catalunya Nord.
- 13 El nom dels jurats es donarà a conèixer oportunament.
- 14 Les decisions del jurat són inapel·lables.
- 15 Òmnium Cultural Catalunya Nord no tornarà les obres enviades en el cas que no guanyin.
- 16 Òmnium Cultural Catalunya Nord es reserva el dret de modificar, per causa de força major, aquesta convocatòria.

Organitzat per:

ÒMNIMUM CULTURAL CATALUNYA NORD, PERPINYÀ